

Malmö högskola

Entreprenöriellt lärande

VT2014

Rikard Linde

”Att planera entreprenöriellt”

Utan motstånd

Att arbeta med entreprenöriellt lärande i skolan har i kursen beskrivits lite som en kamp. Jag har från lärare och kursdeltagare mött en bild av att behöva arbeta i motvind och att bli bemött med skepsis. Så känner inte jag! Det jag möjligtvis mött i min vardag är okunskap och en för mig felaktig bild av vad entreprenöriellt lärande är. När jag skriver är menar jag vad entreprenöriellt lärande är för mig. Jag möter kollegor som bara ser det som att vi ska skapa blivande egna företagare, men för mig är detta bara en liten del och kanske den minst viktiga. Jag arbetar i ett arbetslag som under flera år arbetat med att varje år sätta upp en musikal och för varje år arbetat mer och mer entreprenöriellt. Vi har i vårt arbetssätt sneglat på OECD:s definition av vad en skola med entreprenöriellt fokus förväntas erbjuda (Skapa och våga, Skolverket 2010) och närmar oss mer för varje år. Att jag är arbetsledare med bra stöttning från min chef/rektor gör ju möjligheterna att driva detta arbetssätt minst sagt gynnsamma för min del. Jag är dessutom förstelärare och har sökt mitt förstelärarskap utifrån att utveckla just det entreprenöriella lärandet för yngre elever. Jag har i min blogg möjlighet att skriva om entreprenöriella frågor (om jag vill)). Hinder från kollegor och skolledning finns alltså inte. Våra elever är, efter att varje år varit med om våra musikaler och andra entreprenöriella projekt/arbetssätt, vana vid och nöjda med vår verksamhet. Nöjda elever skapar nöjda föräldrar så här finns heller inga hinder. De enda hinder jag finner finns hos mig själv. Hur kan jag bli bättre?

Mitt sätt att se på Entreprenöriellt lärande

För mig är det entreprenöriella lärandet mångfacetterat. Jag ser det som ett tankesätt och en utgångspunkt. Om värdegrunden och arbetet med den skapar arbetsro, kursplanerna styr innehållet och BFL (Bedömning För Lärande) hjälper mig i bedömningen så är det entreprenöriella lärandet grunden i min pedagogik. Det som gör innehållet levande. Genom att använda det entreprenöriella lärandet hittar jag motivationen hos eleverna och kan knyta innehållet till elevernas vardag och tankevärld. Det handlar inte om att arbeta entreprenöriellt i ett tema eller i en del av undervisningen. Forskning visar att när man arbetar entreprenöriell enbart i projektform höjer det förvisso motivationen för det aktuella projektet men inte för skolarbetet i stort (Skapa och våga, Skolverket 2010). Jag tror därför det är viktigt att se på hur man kan arbeta entreprenöriellt i alla situationer och att utarbeta strategier för att kunna planera entreprenöriellt.

För att göra det enklare för mig själv har jag brutit ned det entreprenöriella lärandet i ett antal begrepp. Dessa bryter jag i sin tur ned i ett antal avcheckningsbara tips för att använda vid skapandet av en LPP (Lokal Pedagogisk Planering). De begrepp som för mig är viktiga är: struktur, samverkan, motivation, kreativitet, bedömning och vardagsnära. Dessa begrepp flyter delvis in i varandra och är även knutna till andra viktiga delar av mitt sätt att arbeta med undervisning, men för att arbeta entreprenöriellt tror jag alla begreppen har en viktig roll att fylla.

Struktur

I all undervisning är strukturen för mig väldigt viktig. Eleverna måste få förutsättningar att lyckas och de måste vara på det klara med vilka förutsättningarna är.

- Vilka regler gäller?
- Vilka mål förväntas de nå?
- Utifrån vilka syften ska vi utgå?
- Hur lång tid har de på sig?
- Var kan de söka kunskap?
- Vilka färdigheter/förmågor förväntas de utveckla och vilka kan de bygga vidare på?
- Hur och på vilka grunder kommer de att bli bedömda?

Är dessa punkter uppfyllda kan eleverna inom denna ram finna trygghet att fritt utforska det ämnesområde de arbetar inom. Då kan de arbeta i trygghet och bara koncentrera sig på sitt arbete och sin utveckling.

Samverkan

Samverkan är för mig ett väldigt brett begrepp. Man kan samverka både inom gruppen/klassen och med skolan eller samhället runtomkring. Oavsett vilka sätt man samverkar på tror jag att det är viktigt att vi övar våra elever i vilka färdigheter de kan komma att behöva. Från att förstå vilka olika roller man kan ta i ett grupparbete; den som skriver, den som leder, den som redovisar, den som sköter det praktiska eller att bara vara en god lyssnande gruppmedlem, till att klara av att på ett positivt sätt söka kontakter med föreningar, företag eller kommunalt.

Motivation

Att motivera eleverna är en av våra kanske viktigaste uppgifter, detta kan självklart ske på många olika sätt. Allt från att vara en ledare som med sin personlighet väcker motivation hos sina elever till att hitta ämnen och frågor som väcker elevernas motivation eller för den delen om att sätta upp belöningar av olika slag. Det handlar alltså om både yttre och inre motivation ("Lusten att förstå", P. Gärdenfors, 2010). I det jag fortsättningsvis beskriver utgår jag enbart från att väcka inre motivation hos eleverna. För att nå detta har jag genom erfarenhet och av att titta på vad forskningen säger identifierat 5 strategier som jag tänker använda eller redan använder i planeringen av min undervisning.

1. Använd elevers lek eller vardag till att hitta lärande.
2. Låt elevernas tankar kring sin vardag spegla det vi vill lära ut.
3. Låt undervisningen ta in samhället och låt eleverna arbeta med uppgifter inte om utan ur verkliga livet.
4. Skapa en lekfull och kreativ lärsituation. Genom att använda skapande; bild, film, drama, musik, teater, dans osv... skapar vi en lekfull situation som motiverar. Alla gillar att leka, så länge det är på rätt nivå. P. Gärdenfors skriver att ...” Om lärandemoment kan omvandlas till

till en lek på elevernas nivå, blir de naturligt motiverade ("Lusten att förstå", P. Gärdenfors, 2010).

5. Sätt in eleven i det som ska läras. Låt inte eleverna stå utanför och hitta svar om något utan sätt in eleven i uppgiften och låt den (i fantasin) handla om dem själva. Detta sätt att arbeta finns mer beskrivet i boken "Entreprenöriell Pedagogik i Skolan" s.96 (Falk-Lundqvist, Hallberg m.fl., 2012)

Dessa strategier är olika till sin natur så tillvida att de kan användas på lite olika sätt. Antingen för att fånga upp ögonblicket och sedan låta det som kommit fram spontant styra planeringen eller till ha som utgångspunkt när man planerar inför ett arbetsområde. I boken "Entreprenöriell Pedagogik i Skolan" (Falk-Lundqvist, Hallberg m.fl., 2012) tas motivationen upp som det som styr entreprenöriellt lärande. De definierar bl.a. motivation som "Motivation uppstår när eleven får uppgifter som är meningsfulla och är möjliga att lösa på olika sätt". Med detta i beaktande är det väldigt viktigt att vi som pedagoger använder oss av tydliga strategier för att finna motivationen hos våra elever.

Kreativitet

Kreativitet tycks vara en utgångspunkt och något väldigt centralt i många texter och tankar om entreprenörsskap. Dock är det inte alltid lätt att sätta fingret på vad kreativitet är. Latereralt tänkande eller divergent tänkande som Sir Ken Robinson lyfter fram i https://www.ted.com/talks/ken_robinson_changing_education_paradigms är i alla fall en för mig viktig beståndsdel. Kan jag genom att konstruera uppgifter på ett öppet sätt och uppmuntra mina elever till att angripa ett problem med lateralt tänkande ökar det deras kreativitet mer än om man bara uppmuntrar vertikalt tänkande. Att även använda olika former av skapande kan också skapa kreativitet hos våra elever. Det gäller dock att se upp så man inte likställer olika kulturyttringar; bild, film, drama, musik dans osv... med kreativitet. Det är inte att använda dem som skapar kreativitet utan hur. I detta sammanhang är det laterala tänkandet en självklar beståndsdel.

Bedömning

Det kan kanske upplevas som lite konstigt att lyfta fram bedömning som en viktig faktor och ett viktigt begrepp när man pratar om entreprenöriellt lärande. Dock är det så att ett våra viktigaste uppdrag som lärare är att just bedöma våra elevers prestationer i förhållande till de mål vi satt upp. Om man som jag arbetar utifrån Dylan Williams fem nyckelstrategier för formativ bedömning ("Att följa lärande", D. Williams, 2011), kan bedömningen vara en betydande faktor till att öka elevernas motivation. Att synliggöra mål och lärande, att ge feedback på rätt sätt, att öva eleverna i att bedöma både sina egna och kamraternas arbeten och prestationer ökar våra elevers motivation och förståelse för varför vi arbetar med ett visst innehåll. Rent praktiskt har jag använt vägghatser väldigt framgångsrikt. Dessutom tycker jag det är viktigt att försöka identifiera s.k. "vändpunktsfrågor" ("Att följa lärande", D. Williams, 2011). Genom att redan innan man ger sig in i ett visst moment ha tänkt igenom vilka frågor man ska ställa till gruppen för att se så alla förstått gör att man snabbt kan avgöra om man kan gå vidare eller om vissa elever behöver mer undervisning. Till

dess kontrollfrågor använder jag små whiteboardtavlor på vilka eleverna kan skriva sina svar. Jag kan då snabbt få en överblick över hela gruppen. Här blir också de felaktiga svaren viktiga ledtrådar eller bra diskussionsunderlag. Slutmålet är att eleverna ska äga sitt eget lärande. Att lära hur man lär är förmodligen det viktigaste vi kan förmedla till våra elever.

Vardagsnära

Att söka det vardagsnära i sin undervisning kan lätt blandas ihop med de strategier jag tidigare skrivit om för att öka eller finna motivation. Visst hänger det vardagsnära tätt ihop med dessa strategier, men det är inte i det sammanhanget jag väljer det som ett fristående begrepp. Jag tänker snarare på vardagsnära som ett sätt få eleverna att förstå varför vi lär in vissa saker. Om jag kan hitta ett sätt att visa på var i elevernas egen vardag det vi lär in blir relevant då ökar jag möjligheterna till både motivation och förståelse och det är i det sammanhanget det vardagsnära blir viktigt.

Checklista för att skapa en ELPP (Entreprenöriell Lokal Pedagogisk Planering)

Jag skrev i början om att bryta ner det entreprenöriella lärandet i begrepp och punkter för att underlätta när man ska skapa en LPP. För mig och förhoppningsvis även för mina kollegor kan dessa punkter fungera som en checklista när man vill arbeta entreprenöriellt och då skapa en Entreprenöriell Lokal Pedagogisk Planering. Det finns självklart fler begrepp och andra tolkningar som är och kan vara relevanta, men om man har denna lista som en utgångspunkt tror jag att man är en bra bit på väg för att skapa sina egna strategier.

- Vilka strukturella förutsättningar behöver uppfyllas och övas?
- Vilka former för samverkan ska arbetsområdet innehålla och vilka kontakter behöver tas. Vilka färdigheter för samverkan ska övas eller förberedas?
- Vilka strategier för att väcka elevernas motivation ska användas?
- Hur ska vi formulera uppgiften/uppgifterna för att få till stånd ett lateralt tänkande och vilka kulturformer kan vi använda för att gynna kreativiteten hos våra elever?
- Vad är det som ska bedömmas? När och hur ska denna bedömning ske?
- Hur ska vi finna det vardagsnära i planeringen för att våra elever ska förstå varför vi arbetar med detta?

En av mina kollegor brukar säga följande om att gå på kurs, höra en föreläsning, läsa en bok osv... ”det är inte förrän man har ändrat EN sak i sin undervisning eller i sitt klassrum som det gjort någon nytta”. Det ligger mycket i det och det är min förhoppning att någon kollega utöver mig själv kan använda denna checklista för att utveckla det entreprenöriella lärandet i sitt klassrum.

Referenser

Gärdenfors, Peter (2010): "*Lusten att förstå – om lärande på människans villkor*". Natur & Kultur, Stockholm

Falk-Lundqvist, Hallberg, Leffler, Svedberg (2011): "*Entreprenöriell pedagogik i skolan – drivkrafter för elevers lärande*". Liber, Stockholm

Skolverket (2010): "*Skapa och våga, Om entreprenörskap i skolan*", Skolverket, Stockholm

William, Dylan (2013): "*Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*". Studentlitteratur, Lund